

MĚSTO TRUTNOV – MĚSTSKÝ ÚŘAD

Odbor správní

Vnitřní sdělení

Komu:

Odbor výstavby

Čj./k čj.:

Zpracoval:

Mgr. Křemenský

Linka:

323

Datum:

23.11.2023

Posouzení možnosti mimořádné indexace položky Pohonné hmoty a oleje (ř. 1)

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže s ohledem na vývoj cen pohonných hmot připustil v rámci závazku veřejné služby dle zákona č. 194/2010 Sb., o veřejných službách v přepravě cestujících a o změně dalších zákonů, v platném znění, možnost aplikace ustanovení § 222 odst. 6 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, v platném znění. Dle tohoto ustanovení se za podstatnou změnu závazku ze smlouvy na veřejnou zakázku nepovažuje změna, jejíž potřeba vznikla v důsledku okolností, které zadavatel jednající s náležitou péčí nemohl předvídat, a která nemění celkovou povahu veřejné zakázky. Dle Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže by takové změně měla předcházet analýza vývoje cen z období přecházejícího uzavření smlouvy o závazku veřejné služby. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže dále uvedl, že v případě, že smlouva obsahovala možnost indexace sjednaných cen, je možné si představit úpravy indexace cen. Je však nutné se vyvarovat plošné aplikace výjimek. V situaci, kdy smlouva s pravidelnou indexací cen nepracuje, je problematické vkládat do smluvního vztahu nově pravidelnou indexaci ceny a spíše by mělo být zvoleno jednorázové řešení.

Smlouva o závazku veřejné služby k provozování městské hromadné dopravy v Trutnově ze dne 22.06.2018 předpokládá indexaci 5 z 16 nákladových položek - Pohonné hmoty a oleje (ř. 1), Přímý materiál a energie (ř. 2), Opravy a údržba vozidel (ř. 3), Mzdové náklady (ř. 6), Sociální a zdravotní pojištění (ř. 7).

V souladu s mírou inflace vyjádřenou přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen vyjadřujícího procentní změnu průměrné cenové hladiny za 12 posledních měsíců proti průměru 12 předchozích měsíců se budou indexovat položky Pohonné hmoty a oleje (ř. 1), Přímý materiál a energie (ř. 2), Opravy a údržba vozidel (ř. 3). Při tom se vychází z hodnoty za měsíc září běžného roku, jak ji zveřejní Český statistický úřad.

V souladu s přírůstkem průměrné hrubé měsíční mzdy na přepočtené počty zaměstnanců ve čtvrtém čtvrtletí minulého kalendářního roku oproti čtvrtému čtvrtletí předminulého kalendářního roku se budou indexovat položky Mzdové náklady (ř. 6), Sociální a zdravotní pojištění (ř. 7). Při tom se vychází z hodnoty zveřejněné Českým statistickým úřadem pro odvětví Doprava a skladování.

Bylo provedeno porovnání růstu indexů ekonomických činností (CZ-NACE) a cen elektrické energie a plynu oproti růstu celkové inflace v České republice, přitom se vycházelo z údajů Českého statistického úřadu. Porovnání bylo provedeno za 15, 10 a 5 let před rokem 2017, kdy

byla zadávána zakázka. Nebylo provedeno porovnání růstu cen nafty, neboť finanční model vycházel z dlouhodobého užívání nízko emisních či bez emisních vozů. Vozidla na naftu měla být užívána pouze v prvních letech závazku (či jako záložní autobus). Na základě zavedení nové linky č. 7 v roce 2023 jsou vozidla na naftu opět užívána, a z toho důvodu na rok 2023 nebyly náklady na naftu indexovány.

Míra inflace v % ke konci kalendářního roku							
období	celkový nárůst	max. růst	min. růst	max. pokles	min. pokles	růst	pokles
2001-2016	32,7	6,3	0,1	-	-	15 let	-
2006-2016	21,3	6,3	0,3	-	-	10 let	-
2011-2016	6,2	3,3	0,3	-	-	5 let	-
2017-2022	29,4	15,1	2,1	-	-	5 let	-

Ekonomická činnost D351 Elektřina, přenos a rozvod, obchod s elektřinou							
období	celkový nárůst	max. růst	min. růst	max. pokles	min. pokles	růst	pokles
2001-2016	45,7	11,5	1,1	-11,4	-2,7	10 let	5 let
2006-2016	15,7	11,5	1,1	-11,4	-2,7	6 let	4 roky
2011-2016	8,43	3,1	1,1	-11,4	-2,7	2 roky	3 roky
2017-2022	103,1	61,9	1,4	-	-	5 let	-

Ekonomická činnost D352 Vyrobený plyn; rozvod plyn. paliv, obchod s plynem, prostř. sítí							
období	celkový nárůst	max. růst	min. růst	max. pokles	min. pokles	růst	pokles
2001-2016	59,9	14,1	0,1	-6,3	-0,1	11 let	3 roky
2006-2016	46,5	14,1	4,2	-6,3	-0,1	7 let	3 roky
2011-2016	8,7	6,5	4,2	-6,3	-2,7	3 roky	2 roky
2017-2022	6,1	5,5	0,6	-1,2	-1,2	3 roky	2 roky

1 rok stagnace

První rok tvoří základnu, od které se odvíjí růst cen.

V následující tabulce je uveden rozdíl růstu cen energie a plynu oproti růstu inflace.

Růst cen elektřiny a plynu oproti inflaci		
období	růst elektřiny D351	růst plynu D352
2001-2016	13	27,2
2006-2016	-5,6	25,2
2011-2016	2,23	2,5
2017-2022	73,7	-23,3

Z porovnání výsledků ekonomických činností D351 a D352 před uzavřením smlouvy o závazku veřejné služby vyplynulo, že byť ceny elektrické energie a plynu mohly mezi jednotlivými roky poklesnout, tak mají dlouhodobě stoupající tendenci. Tato stoupající tendence byla zpravidla vyšší, než činil růst inflace (výjimkou je růst cen elektrické energie v období 2006-2016, který byl o 5,6 % nižší než růst inflace; naopak růst cen plynu byl v tomto období vyšší o 25,2 % oproti růstu inflace). Tento růst činil nejvíce z období 15 let před uzavřením smlouvy o závazku veřejné služby (oproti inflaci za toto období byl růst cen elektrické energie vyšší o 13 % a růst cen plynu byl vyšší o 27,2 %) a nejnižší byl za období 5 let před uzavřením smlouvy o závazku veřejné služby (oproti inflaci za toto období byl růst cen elektrické energie vyšší o 2,23 % a růst cen plynu byl vyšší o 2,5 %).

Z údajů Českého statistického úřadu u ekonomických činností D351 a D352 dále vyplývá, že za posledních 5 let došlo k nepředvídatelnému vývoji růstu cen elektrické energie, kdy se tato za 5 let

navýšila o 103,1 %, přičemž za rok 2022 cena elektrické energie vzrostla o 61,9 %, kdežto samotná inflace rostla jen o 29,4 % a v roce 2022 činila 15,1 %.

Uvedené je ještě více patrné, porovná-li se růst indexů inflace a plynu za různá období vedle sebe

Růst indexu inflace, elektřiny a plynu v různých obdobích							
období	2001-2016	2006-2016	2011-2016	2017-2022	2006-2021	2006-2022	2021-2022
růst inflace	32,7	21,3	6,2	29,4	39,7	60,8	15,1
růst elektřiny index D351	45,7	15,7	8,43	103,1	42,1	130,1	61,9
růst plynu index D352	59,9	46,5	8,7	6,1	51,8	60,1	5,5

Až do roku 2021 rozdíl růstu cen elektrické energie a plynu oproti inflaci představuje riziko, které bylo v očekávané výši, a mohl je nést podnikatel. V roce 2022 došlo k výraznému nárůstu ceny elektřiny oproti inflaci, naopak u plynu k takovému nárůstu nedošlo. Toto je zřejmé zejména z růstu uvedených indexů za období 2006 až 2022, kdy růst inflace a plynu byl na srovnatelné úrovni, kdežto růst ceny elektřiny byl víc jak dvojnásobný. S ohledem na růst cen před uzavřením smlouvy o závazku veřejné služby se u elektřiny jedná o nepředvídatelné skokové navýšení. Jedná se o tak výrazný rozdíl, že překračuje běžné podnikatelské riziko.

Náklady na elektrickou energii, plyn a naftu jsou ve finančním modelu dle vyhlášky Ministerstva dopravy č. 296/2010 Sb. běžně zahrnutý v jedné položce Pohonné hmoty a oleje (ř. 1). Z toho důvodu byla indexace nastavena přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen, bez ohledu na pohyb cen těchto jednotlivých komodit. Z toho důvodu se nenavrhuje rozdělení této položky na tři (elektrická energie, CNG a nafta), které by pak byly indexovány nikoli podle inflace vyjádřené přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen, ale podle indexu cen průmyslových výroků. Toto by navíc mohlo být považováno za zavedení nového modelu pravidelné indexace cen, kterou Úřad pro ochranu hospodářské soutěže nedoporučuje.

S ohledem na vyjádření ekonomů se nepředpokládá další výrazný (skokový) růst cen, byť se na nich projeví ukončení podpůrných opatření ze strany státu. V očekávání tedy není ani výrazné snížení ceny elektrické energie. Řešením nastalé situace by tedy určitě nebylo zkrácení doby indexace.

Jako řešení se navrhuje provedení jednorázové mimořádné indexace dle růstu cen elektrické energie za rok 2022. Takto by byla položka Pohonné hmoty a oleje (ř. 1) mimořádně rozdělena na tři (elektrická energie, CNG a nafta) a dodatečně pro rok 2023 by byla v nákladech na

- elektřinu mimořádně indexována dle Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) indexem ekonomické činnosti D351 Elektřina, přenos a rozvod, obchod s elektřinou za měsíc září 2022 dle údajů Českého statistického úřadu

- plyn smlouvou o závazku veřejné služby upraveným postupem o inflaci vyjádřenou přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen dle hodnoty za měsíc září 2022, zveřejněné Českým statistickým úřadem.

Náklady na naftu byly do finančního modelu znovu zavedeny v souvislosti se zavedením nové linky č. 7 v roce 2023 a z toho důvodu u ní není indexace na místě.

Jelikož smlouva o závazku veřejné služby předpokládá indexaci dle údajů Českého statistického úřadu za září běžného roku, mělo by se i při mimořádné indexaci nákladů na elektřinu vycházet z údajů za září 2022 – položky D351 Elektřina, přenos a rozvod, obchod s elektřinou (79 %).

Náklad		Hodnota v tis. Kč			
		2022	Přepočtené částky r. 2022*	Indexace v % (elektřina dle D351, CNG dle inflace)	2023*
Pohonné hmoty, oleje		2844	2886,10	x	4 000
z toho	Elektřina	867,58	880,32	79	1 575
	CNG	1976,74	2005,78	12,7	2 261
	Nafta	x	x	x	164

* V ceně je dále zohledněno navýšení počtu km z 445 tis. na 474,440 tis. Km; k navýšení došlo především v důsledku zavedení linky č. 7 a z části byly navýšeny kilometry jízdy autobusů na elektřinu a CNG.

Při započítání vývoje cen dle ekonomické činnosti D351 dle údajů za září roku 2022 tak došlo k nepředvídatelnému nárůstu nákladů v položce Pohonné hmoty a oleje (ř. 1) o 583 tis. Kč. Tato částka se projeví v navýšení kompenzace v pěti letech (2023 – 2027), město Trutnov by tak mělo navíc vyplatit částku v celkové výši 2.915 tis. Kč.

Pohonné hmoty a oleje (ř. 1)	Finanční model 2023 v tis. Kč		
	Návrh (elektřina dle D351, CNG dle inflace)	Stávající stav (elektřina a CNG dle inflace)	Předpokládaná skutečnost 2023
Elektřina	1 575 Kč	992 Kč	2 929 Kč
CNG	2 261 Kč	2 261 Kč	2 431 Kč
Nafta	164 Kč	164 Kč	164 Kč
Celkem	4 000 Kč	3 417 Kč	5 524 Kč

Dle ustanovení § 222 odst. 6 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, v platném znění se za podstatnou změnu závazku ze smlouvy na veřejnou zakázku nepovažuje změna, jejíž potřeba vznikla v důsledku okolností, které zadavatel jednající s náležitou péčí nemohl předvídat, a která nemění celkovou povahu veřejné zakázky.

Z výše uvedeného plyne, že nárůst cen elektřiny nebylo možné dopředu předvídat. Dojde-li jednorázově k indexaci nákladů elektřiny dle indexu ekonomické činnosti D351 Elektřina, přenos a rozvod, obchod s elektřinou namísto indexu inflace, nemění se tím celková povaha veřejné zakázky. Původní hodnota veřejné zakázky dle finančního modelu z roku 2017 činila 195.506 tis. Kč, navýšení o částku 2.915 tis. Kč tak představuje navýšení o 1,49 % z původní hodnoty zakázky.

Dle bodu 7 přílohy č. 1 nařízení č. 1370/2007 o veřejných službách v přepravě cestujících po železnici a silnici a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1191/69 a č. 1107/70 musí způsob kompenzace podporovat udržování nebo rozvíjení účinného řízení ze strany provozovatele veřejných služeb, které může být předmětem objektivního hodnocení, a poskytování služeb v přepravě cestujících dostatečné kvality. Za této mimořádné situace k naplnění tohoto požadavku nepostačuje, pokud dochází k navýšování položek o inflaci, a proto se pro rok 2023 navrhuje jednorázová úprava položky Pohonné hmoty a oleje (ř. 1) o 583 tis. Kč výše popsaným postupem.

Jelikož samotný růst cen elektřiny v průmyslu v roce 2022 činil 130,6 %, nedejde takto k nadměrné kompenzaci a dopravce stále ponese riziko podnikání. Užití podkategorie ekonomické činnosti D3511 Elektřina - průmysl se pro indexaci nedoporučuje, neboť Český statistický úřad ji začal sledovat až v roce 2022 a není tedy zřejmý její předchozí vývoj a dopravce s ní tak nemohl kalkulovat při podání své nabídky v roce 2017.

Město Trutnov uzavřelo smlouvu dle čl. 5 odst. 4 výše uvedeného nařízení, dle kterého tak lze učinit, pokud se průměrná roční hodnota veřejných služeb odhaduje na méně než 1000000 EUR. Proto je činěno posouzení i z tohoto hlediska. Kurz devizového trhu České národní banky 1 EUR k 23.11.2023 činil 24.365 Kč. Pro rok 2023 měl mít dopravce dle finančního modelu celkové příjmy ve výši 23.599 tis. Kč, navýšením o částku 583 tis. Kč by tak jeho příjmy za rok 2023 měly činit 24.182 tis. Kč. Odhadované příjmy dopravce dle upraveného finančního modelu by za celé plánované desetileté období smlouvy po provedení indexace za rok 2023 neměly překročit 233.303 tis. Kč. V průměru na jeden rok tak částka nepřekročí 1 mil. EUR.

Mgr. Leoš Křemenský
vedoucí odboru

Příloha – vývoj inflace a indexů D 351 a D 352